

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Igazi hős

Körülbelül nyolcéves koromban egy tavaszi délután az erdőben csatangoltam pajtásaimmal. Egyszerre csak kibukkanunk arra a tisztásra, amelyen az Ablakos áll. Hopp! Így csak a törpeháziak értik meg. Nektek meg kell mondanom, hogy egy nagyon régi kőfal áll azon a tisztáson, sok évszázados rom, és van rajta egy csúcsíves ablaknyílás. Igen szép látvány ott a tisztás közepén az a nagy romfal. A hossza körülbelül öt méter, a magassága négy. A teteje vízszintes és nagyjából egyenes, a zivatarok leginkább a két végén bontják, ettől lett mindkét vége részűtos, lépcsőszerű. Ott fel is szoktunk mászni rá. Megtettük néhányszor azt is, hogy nagy óvatosan, négykézláb végigmásztunk a tetején, és a másik végén másztunk le.

Ezen a délutánon is, amikor kibukkantunk a tisztásra, szokásunk szerint megálltunk az Ablakos előtt, és bámultuk egy kicsit. Egyszerre csak Berci Berci odalépdelt az egyik végéhez, és mászni kezdett fölfelé. Meghökkenve vettük észre, hogy komoly és elszánt az arca, mint aki nem pusztán a tetejéig akar mászni, hanem valamivel nagyobb, vakmerőbb célja van. Csakugyan az volt. A fal tetején négykézlábról lassan fölegyenesedett, széttárta karját, és nagyon lassan, nagyon óvatosan, mindig gondosan kiszemelve a következő lépés helyét, végigment a fal tetején. Miután a másik végén lelépelt, diadalmasan körülnézett, és így szólt hozzám:

„No, Moha, van-e bátorságod ugyanezt megtenni?” Néhány másodpercig csönd volt. Egy kistörpe halkán ezt mondta: „El-sápadt.” Aztán megint csönd volt. De akkor már másztam fölfelé. Reménykedtem benne, hogy utánam másznak társaim, és lefognak, nem engedik, hogy végigmenjek a falon. De senki sem mászott utánam, és végig-

lépkedtem én is az Ablakos tetején. Amikor a végére értem, akkor álltomban, nagyon lassan, folytonosan a köveket nézve a lábam alatt, megfordultam, és visszamentem rajta. A lemászás még könnyen ment, hanem az első lépések odalenn a fűvön megijesztettek. Ugy éreztem, mintha minden lépéskor bebi-csaklana a térdem. Berci szégyenkezve is, elismeréssel is kezet nyújtott, és mindnyájan ámuldoztak. Én meg felnéztem a Napra, mert eszembe jutott, hogy öt órára odahaza kell lennem. Öcsém, Ugribugri beteg volt, édesanyánk nem akarta magára hagyni. Aznap tehát nekem kellett elhoznom a tejet. Láttam a Nap állását, hogy már indulnom kell, s indultam is.

Vidáman lépegettem az erdei úton, Törpeháza felé. Egyszerre csak megpillantottam a bokrok között Földigszakáll bácsit. Bal kezében megszedett gombás kosarat tartott, jobb kezével meg magasra emelte hosszú szakállát, hogy bele ne akadjon a bokrokba. Annyira megörültem a találkozásnak, hogy nem vártam meg, amíg kiér az útra, hanem elébe szaladtam, és kivettem kezéből a kosarat: „Jó estét kívánok, Földigszakáll bácsi! Ha-

zafelé tetszik jönni, ugye? Viszem a kosarat.” Így válaszolt: „Szervusz, Mohácska. No, hadd halljam, miféle hőstettet vittél végbe.” Bámultam: „Honnan tetszik máris tudni róla?” Nevetett: „Tudni sehonnan. De látom, nagyon örülsz a találkozásunknak. Mint aki annak örül, hogy elmondhatja valami dicsőségét. Rosszul látom?” Zavarba jöttem, hebegtem: „Azért örülök, mert... mert...” Eszembe jutott, mit szokott mondani édesapám, s azzal folytattam: „...mert Földigszakáll bácsi gondolkodásra kényszerít minket.” Gyanakodva pislogott rám: „És hőstett nem is volt?” Boldogan nevettem: „Volt hőstett is. De azért tessék gondolkodásra is kényszeríteni!” Nevetett ő is: „Halljuk hát a hőstettet.” Büszkén vágtam ki: „Kétszer is végigmentem az Ablakoson!” És magyaráztam: „A tetején. De nem négykézláb, hanem egyenesen, két lábon: a karommal egyensúlyoztam.” Egy pillanatra elsötétült az arca. Hogy miért, azt később értettem meg. Akkor figyelembe sem vettem, hiszen már kérdezte is derült arccal: „Hogyan történt ez? Kinek jutott ez eszébe?” Elmondtam részletesen. Ismét kiemeltem, hogy én kétszer mentem végig, aztán elhallgattam, és vártam, hogy ámuldozzék. Hiszen ámuldozott is, de másképp, mint vártam. Ezt mondta: „Mekkora meglepetés! Én nem is tudtam, hogy te ennyire hiú vagy! Igazi hős nem így viselkedik!” Nagyon elszégyelltem magam, amiért dicsekedtem a hőstettemmel, még elébe is szaladtam nagy örömben, hogy elmondhatom valakinek. Törtem hát erősen a fejem, hogyan emelkedhetnék vissza a szememben a régi helyemre, miként bizonyíthatnám be, hogy tudok én igazi hőshöz méltóan is viselkedni.

Egyszerre csak ösvény keresztezte az utat, azon Rezeda cipelt hazafelé két vödör patakvizet. Nagyon megörültem a ta-

lálkozásnak. Rezeda volt a leg-erősebb fiú Törpeházán. Idősebb is volt nálam két esztendővel, és azt szokta mondogatni, hogy ő a legbátrabb törpe az egész világon. Tudnia kellett hát Földigszakáll bácsinak is, milyen szívesen elmondanám Rezedának a hőstetemet. Földigszakáll bácsi meg is állt vele egy-két szóra. A patakvizről beszéltek, aztán Rezeda hozzám fordult: „Hát te? Segítéssel gombát szedni Földigszakáll bácsinak?” A torkomban dobogott a szívem, mialatt feleltem: „Csak most találkoztunk véletlenül. Én a fiúkkal voltam az Ablakosnál.” Csak ennyit, semmi többet, s alig vártam, hogy kettesben maradjak Földigszakáll bácsival, és hallhassam dicsérő szavait. Bizonyosra vettem, hogy örömmel és ámuldozva tapasztalta ezekben a pillanatokban, hogy tudok igazi hős módjára is viselkedni. Eszembe jutott az is, tulajdonképpen ő maga is megmondhatná most helyettem, mit tettem, de rögtön találtam is mentséget a hallgatására. Annyira meglepte az én nagyszerű változásom, hogy a meglepetéstől nem jut eszébe híresztelni hőstetemet.

Rezeda végre elment, mi is tovább ballagtunk, s én óvakodtam megszólalni, nehogy egyetlen másodperccel is késleltessék az elismerést. Amikor azonban több drága perc is kihasználatlanul telt el, kérdő tekintettel fordultam Földigszakáll bácsi felé. Ekkor újabb megdöbbenésben volt részem. Mert fejét tagadóan ingatta, és most már szinte szánakozva mondta: „Igazi hős nem így viselkedik.” Megálltam és bámultam. Ő nem állt meg, tehát loholtam utána, és már a számon volt a kérdés: „Hát hogyan viselkedik?” De szégyelltem, hogy igazi hős létemre nem tudom, és kiküszöbölő módszerrel igyekeztem kitalálni. Igazi hős tehát nem dicsekszik, de nem is hallgatja el hőstetét. Tehát beszél róla, de dicsekvés nélkül.

Már el is mosolyodtam magamban. Hát persze, ez volt most a baj. Hallgattam ugyan róla, de ugyanakkor nagyon szerettem volna elmondani. Igazi hős viszont nem tartja olyan rendkívülinek a tettét, hogy érdemes lenne szerénykedve elhallgatnia. Igazi hős tehát beszél róla, de nem dicsekedve, hanem ugyanolyan közömbö-

sen, mintha azt mondaná: „Esik az eső” – vagy azt, hogy „Ma lek-város derelye lesz ebédre”. Bár-csak minél előbb adódnék rá alkalom, hogy bebizonyíthassam Földigszakáll bácsinak is, magamnak is, tudok én tettemhez méltóan is viselkedni.

Adódott is rá alkalom hamarosan. Amikor ugyanis megérkeztünk Földigszakáll bácsi kapuja elé, Kutykuruttyal találkoztunk. Kendővel letakart tányért vitt, alighanem süteményt, sietett a nagynénjéhez. De megállt egy percre, és így szólt hozzám: „Mondta Bérci Berci, hogy végigmegy délután az Ablakos te-tején. Csakugyan végigmeg?” Közömbös arcot vágtam, és jobbra-balra nézegetve, mintegy unottan feleltem: „Végig, igen. Egyszer. Aztán pedig csak azért mondom meg, mert a tárgyhoz tartozik, én is végigmentem. Kétszer.” Kutykurutty persze ámuldozott: „Kétszer! De Moha! Hiszen az nagyon nagy dolog!” Letettem egy pillanatra a kosár gombát, hogy egyszerre legyinthessek mindkét kezemmel: „Semmi az egész. Bárki megcsinálhatja. Nem kell hozzá egyéb, csak óriási bátorság.”

Miután Kutykurutty elment, abban a biztos tudatban pillantottam fel Földigszakáll bácsira, hogy most már nemcsak azt fogom hallani: „Igazi hős így viselkedik,” hanem többet is. Így is történt. De az a „több” még mindig a „nem” szócska volt a „hős” és az „így” között: „Igazi hős nem így viselkedik!” Ez már olyan volt, mint valami rossz álom. Mit tesz hát az igazi hős, ha sem nem dicsekszik hőstetével, sem el nem hallgatja, és

nem beszél róla közömbösen sem. Nem bírtam tovább. Földigszakáll bácsi mindjárt bemegy a gombáival, reám meg leszáll a börsönyi éjszaka, és csillagos burája alatt tart reggelig, mint valami egérfogóban, tájékozatlansággal összefűzve.

Bármennyire szégyelltem is, hogy én, a hős tudakozodom, megkérdeztem: „Hogyan viselkedik hát az igazi hős?” Földigszakáll bácsi nevetett: „No, csakhogy megkérdezted végre! Igazi hős úgy viselkedik, hogy igazi hőstettet visz végbe!” Majd hanyatt estem: „Igazi... hőstettet...? Földigszakáll bácsi talán... nem tartja igazi hőstetnek, amihez ekkora bátorság kellett?” Ekkor elvette tőlem a kosár gombát, mintha félt volna, hogy attól, amit hallani fogok, kiejtem a kezemből. Aztán elkomolyodott, és így szólt: „Bátorságot emlegettem? Te azt hiszed, hogy bátorságból mentél végig az Ablakoson? Gyávaságból mentél végig, barátocskám! Akkor lettél volna bátor, ha meg merted volna mondani Bérci Bercinek az igazat: 'Nem megyek végig, mert félek, hogy leeselem.' No meg hiúságból mentél végig, hogy ámuldozzanak, akik nem tudnak gondolkodni. Mert aki tud gondolkodni, az tudja, hogy felelőtlenség is a vitézkedésed. Berci is, te is lábujjhegyen jártok délután, amikor szüleitek ledőlnek egy kis alvásra. De mekkora képmutatás ez a kímélet, ha egy órával később kiszolgáltatjátok őket a lehetőségnek, hogy szeretett és haszontalan fiacskájuk kitorje a nyakát! És mi végett törje ki? Miért áldozza fel magát? Talán berohant az égő házba, hogy kimentessen egy pólyás babát? Vagy megáradt csermelybe ugrott fuldokló után? Dehogyan azért! Hanem mert bámultatni akarta magát, és gyáva volt megmondani, hogy fél! Jó éjszakát!”

Azzal belépett kertje ajtaján, és ballagott a házacskája felé. Néhány lépés után azonban megállt, visszanezett, és barátságosan elmosolyodott: „Kérte, hogy kényszerítselek gondolkodásra. Hát most van min gondolkodnod, nem panaszkodhatsz. Szervusz, Mohácska.” Én azonban még nem bírtam sem elmosolyodni, sem hazaindulni.